

27.8.2009

Vanhempainvapaatyöryhmä

Asettaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on tänään tekemällään päätöksellään asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää mahdollisuudet vanhempainvapaajärjestelmän uudistamiseksi.

Toimikausi

1.9.2009 – 31.12.2010

Tausta

Vanhempainvapaajärjestelmää on kehitetty viime vuosina pääasiassa molempien vanhempien eli naisten ja miesten tasa-arvon parantamisen näkökulmasta. Vuoden 2007 alussa voimaan tulleen perhevapaauudistuksen tavoitteena oli parantaa naisten työmarkkina-asemaa tasaamalla työnantajille perhevapaista aiheutuvia kustannuksia sekä kannustaa isiä käyttämään enemmän vanhempainvapaata. Uudistuksessa korotettiin sekä äidille että isälle vanhempainvapaan ajalta maksettavaa vanhempainrahaa. Samalla myös äitiysrahan määrä nousi. Uudistuksen myötä vanhemmat voivat sopia isän pitämisen isäkuukauden ajoittamisesta entistä joustavammin. Lisäksi perhevapaiden aikana kertyvien vuosilomien työnantajalle aiheuttamien kustannusten kompensatiota korotettiin kattamaan palkan lisäksi lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut.

Suomessa syntyy vuosittain noin 60 000 lasta. Isyysrahan saajia oli 49 163 vuonna 2008. Tähän nähden isäkuukauden etuuksia saaneita oli huomattavasti vähemmän. Vuonna 2008 isäkuukautta käytti 8 932 isää. Isien osuus kaikista käytetyistä vanhempainrahapäivistä oli 6,6 %.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan isyysvapaata pidennetään kahdella viikolla. Uudistus toteutetaan vuoden 2010 budjetissa. Vaalikauden aikana selvitetään lisäksi vanhempainvapaajärjestelmien laajemman uudistamisen mahdollisuus. Jotta naisten tosiasiallinen tasa-arvo työelämässä toteutuisi, korvataan työntekijän vanhemmuudesta työnantajalle aiheutuvat kustannukset nykyistä paremmin. Perhevapaista aiheutuvat kustannukset jaetaan nykyistä tasapuolisemmin mies- ja naisvaltaisten alojen työnantajien kesken sekä yhteiskunnan rahoitusosuutta lisätään.

Hallituksen vuosia 2008 – 2011 koskevan tasa-arvo-ohjelman mukaan vanhempainvapaiden epätasainen jakautuminen on ongelmallista muun muassa naisten työmarkkina-aseman ja lasten ja isien välisen suhteen, hoivavastuun jakamisen ja naisten palkkakehityksen kannalta. Hallitusohjelman mukainen vanhempainvapaajärjestelmän laajempi arviointi ja uudistaminen on tältäkin kannalta tarpeen. Myös hallituksen ja työmarkkinakeskusjärjestöjen yhteisen samapalkkaisuusohjelman yhtenä tavoitteena on, että perhevapaitten käyttö ja perhevelvoitteiden hoito jakautuu tasapuolisesti vanhempien kesken.

Vanhempainvapaajärjestelmän uudistamista koskevassa selvityksessä tulee olla myös tasa-arvonäkökulma mukana. Uudistuksen tavoitteena tulee olla isien kannustaminen nykyistä enemmän perhevapaiden pitoon sekä perhevapaista aiheutuvien työnantajakustannusten nykyistä tasaisempi jakautuminen nais- ja miesvaltaisten alojen työnantajien kesken.

Työelämän tasa-arvon tavoitteiden ohella perhevapaajärjestelmän kehittämässä on otettava huomioon sen kytkeytyminen keskeisesti muihin pienten lasten hoitojärjestelyihin ja -tukiin. Näitä ovat julkiset ja yksityiset päivähoidon ja varhaiskasvatuksen palvelut sekä pienten lasten kotihoidon tuki ja osittainen hoitovapaa ja -raha.

Lisäksi verotuksen kotitalousvähennyksessä on voinut kasvavassa määrin 2000-luvulla vähentää lapsen hoidosta aiheutuneita palkkakustannuksia. Järjestelyillä on haluttu tukea vanhempien valinnanvapautta pienten lasten hoidon järjestämisessä. Osittaista hoitovapautta käytetään kuitenkin verrattain vähän. Käyttäjät painottuvat pienten koululaisten vanhempiin.

Pienten lasten hoitojärjestelyihin liittyen on sosiaali- ja terveysministeriön käynnistämänä ja hallitusohjelmaan perustuen meneillään myös muuta samanaikaista uudistustyötä. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta laatii parhaillaan ehdotusta päivähoitolainsäädännön uudistamiseksi. Lisäksi Sosiaaliturvan uudistamiskomitea laatii vuoden 2009 loppuun mennessä ehdotuksen sosiaaliturvan uudistamiseksi. Komitea on arvioinut muun muassa pienten lasten kotihoidon tuen tasoon liittyviä kysymyksiä.

Perhevapaajärjestelmä on myös osa yleistä lasten hyvinvoinnin tukea. Pienten lasten varhaisia elinvuosia koskeva tutkimustieto on viime vuosina lisääntynyt voimakkaasti. Käytössä on myös tuoreita kansainvälisiä vertailuja pienten lasten varhaiskasvatuksen järjestelyistä vanhempainvapaat mukaan lukien.

Vanhempainvapaajärjestelmän laajemmassa uudistamisessa on edellä mainituista syistä otettava huomioon sen kytkeytyminen osaksi pienten lasten hoitojärjestelmää. Tältä kannalta uudistamisessa on otettava huomioon vanhemmuuden tukemisen ja lasten hyvinvoinnin tavoitteet uusimman tutkimustiedon valossa.

Yllämainittujen tavoitteiden lisäksi uudistamisen on edistettävä perheen ja työn yhteensovittamista sekä vanhempien valinnanmahdollisuuksia.

Tavoitteet

Työryhmän tavoitteena on selvittää vanhempainvapaajärjestelmän laajemman uudistamisen mahdollisuudet ja tehdä selvityksen perusteella ehdotukset uudistuksen toteuttamiseksi.

Tehtävä

Hallituksen politiikkariihen 24.2.2009 kannanoton mukaan työryhmän tehtävänä on selvittää vanhempainvapaajärjestelmän laajempaa uudistamista tavoitteena vanhemmuuden tukeminen, isien kannustaminen nykyistä enemmän perhevapaiden pitoon sekä vanhemmuudesta työnantajille aiheutuvien kustannusten korvaamisen parantaminen.

Selvitystyössä työryhmän on otettava huomioon hallitusohjelman tavoitteet vanhemmuudesta työnantajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisen parantamisesta, kustannusten tasapuolisemmasta jakamisesta mies- ja naisvaltaisten alojen työnantajien kesken ja yhteiskunnan rahoitusosuuden lisäämisestä. Selvitystyön lähtökohtana tulee olla myös perheen ja työn nykyistä parempi yhteensovittaminen, vanhemmuuden tukeminen ja lasten hyvinvoinnin edistäminen. Lisäksi on otettava huomioon uusien tutkimustietojen lasten hyvinvoinnista ja

kansainvälisestä kehityksestä sekä isäkiintiöiden vaikutuksesta vanhempainvapaiden pitämiseen ja äitien pitämien perhevapaiden vaikutuksista naisten työmarkkina-asemaan..

Työryhmän on otettava selvitystyössään huomioon hallituksen tasa-arvo-ohjelma sekä työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma, lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma, sosiaaliturvan uudistamiskomitean ehdotukset sekä yhtymäkohdat päivähoitolainsäädännön uudistamiseen.

Selvitystyön perusteella työryhmän on tehtävä ehdotukset uudistuksen linjauksiksi.

Organi- sointi

Puheenjohtaja:

Lapsiasiavaltuutettu Maria Kaisa Aula, sosiaali- ja terveysministeriö

Varapuheenjohtaja:

Hallitusneuvos Tarja Kröger, työ- ja elinkeinoministeriö

Jäsenet:

Sosiaali- ja terveysministeriö

- Johtaja Heikki Palm

- Neuvotteleva virkamies Tarja Kahiluoto

Puheenjohtaja Heidi Hautala, Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

Budjettineuvos Tuomas Sukselainen, valtiovarainministeriö

Etuuspäällikkö Suvi Onninen, Kansaneläkelaitos

Sosiaalipoliittinen asiantuntija Katja Veirto, Suomen Ammattiliittojen

Keskusjärjestö SAK ry

Lakimies Paula Ilveskivi, Akava ry

Lakimies Anja Lahermaa, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Asiantuntija Vesa Rantahalvari, Elinkeinoelämän keskusliitto

Asiantuntija Johan Åström, Elinkeinoelämän keskusliitto

Työmarkkinalakimies Anne Kiiski, Kunnallinen työmarkkinalaitos

Johtaja Antti Neimala, Suomen Yrittäjät ry

Toimitusjohtaja Helena Hiila, Väestöliitto ry

Pääsihteeri Hanna Markkula-Kivisilta, Pelastakaa Lapset ry

Ohjelmajohtaja Georg Henrik Wrede, Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ohjelma

Ohjelmajohtaja Rauno Vanhanen, Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma

Pysyvät asiantuntijat:

Johtaja Riitta Säntti, sosiaali- ja terveysministeriö

Tasa-arvoneuvos Riitta Martikainen, sosiaali- ja terveysministeriö

Työmarkkina-asiantuntija Pilvi Pellikka, Valtion työmarkkinalaitos

Lukiolaisten Liiton pääsihteeri Laura Simik Allianssi ry

Lisäksi työryhmällä on yksi tutkimusta edustava pysyvä asiantuntija.

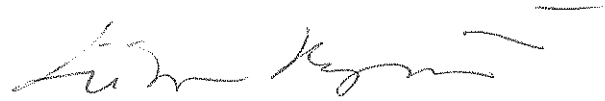
Työryhmä voi kuulla myös muita tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita.

Työryhmällä on oikeus ottaa neljä sivutoimista sihteeriä.

Kustan- nukset ja ra- hoitus

Työryhmän tulee työskennellä virka-aikana ilman erillistä korvausta. Työryhmän työskentelystä aiheutuvat tavanomaiset kustannukset maksetaan sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenomomentilta 33.01.01. Työryhmä voi tehdä tarvitsemiaan selvityksiä ja tutki-

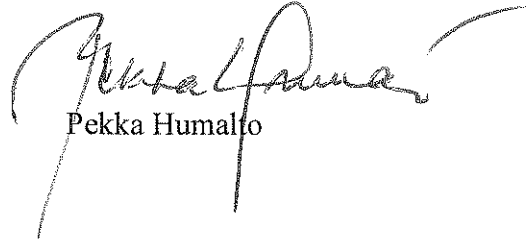
muksia ja käyttää apunaan asiantuntijoita. Niihin liittyvistä kustannuksista sovitaan erikseen.

Sosiaali- ja terveysministeri

Liisa Hyssälä

Lakimies

Pekka Humalfo

JAKELU

- Päätöksessä mainitut

TIEDOKSI

STM

- vakuutusosasto
- sosiaali- ja terveystalvosasto
- talous- ja suunnitteluosasto

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

TEM

VM

Kansaneläkelaitos

Elinkeinoelämän keskusliitto

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Akava ry

Kunnallinen työmarkkinalaitos

Suomen Yrittäjät

Väestöliitto

Pelastakaa Lapset ry

Valtion työmarkkinalaitos

Allianssi ry

STM

- hankerekisteri
- viestintäyksikkö
- kirjaamo